

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД

Рев2 2166/19
23.09.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Божицара Вујичића, председника већа, Весне Субић, Јелице Бојанић Керкез, Весне Поповић и Зоране Делибашић, чланова већа, у парници тужиоца Општа болница „Др. Алекса Савић“ из Прокупља, чији је пуномоћник Предраг Митић, адвокат из ..., против тужене АА из ..., чији су пуномоћници Емил Лилић и Владимир Петровић, адвокати из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1091/2018 од 18.09.2018. године, на седници већа одржаној дана 23.09.2020. године, донео је

Р Е Ш Е Њ Е

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене као изузетно дозвољеној у смислу члана 404. ЗПП.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 1091/2018 од 18.09.2018. године и пресуда Основног суда у Прокупљу П1 106/2016 од 30.01.2018. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Прокупљу П1 106/2016 од 30.01.2018. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезана је тужена да тужиоцу на име главног дуга, исплати износ од 2.594.953,26 динара, са законском затезном каматом од 12.06.2016. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 252.548,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Нишу Гж1 1091/2018 од 18.09.2018. године, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена је пресуда Основног суда у Прокупљу П1 106/2016 од 30.01.2018. године.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије, у смислу члана 404. ЗПП ("Службени гласник РС", бр. 72/2011, 49/2013-УС, 74/2013-УС, 55/2014, 87/2018, 18/2020), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужене дозвољена, имајући у виду ревизијске наводе да је погрешном применом материјалног права одлучено о тужбеном захтеву

супротно важећој судској пракси у истој или битно сличној чињенично-правној ситуацији.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду на основу члана 408. ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11 ... 18/20), па је утврдио да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Ревизијом тужене указује се на битну повреду из тачке 12. истог става, због којег се ревизија сходно члану 407. став 1. ЗПП не може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужена је као ... била запослена код тужиоца на неодређено време. Због потреба тужиоца, странке су закључиле Уговор о специјализацији број 1683 од 02.04.2007. године, којим се тужилац обавезао да сноси све трошкове тужене везане за обављање специјалистичког стажа и полагање специјалистичког испита из области ... на одговарајућем факултету, да јој за време специјалистичких студија исплаћује накнаде зараде и омогући јој неплаћено одсуство за припремање и полагање специјалистичког испита. Тужена се истим уговором обавезала да у року од 4 године положи све прописане испите за звање специјалисте ... као и да по завршеној специјализацији остане на раду код тужиоца на пословима специјалисте ... двоструко дуже време од времена трајања специјализације, да уколико се после завршетка специјализације не врати на рад код тужиоца или не остане на раду двоструко дуже време од времена трајања специјалистичког образовања, да тужиоцу врати сва примљена средства уложена у њену специјализацију у бруто износу. Како је специјализација тужиље одобрена у време док је користила породилско и одсуство ради неге детета, она је са специјалистичким студијама започела након истека боловања 27.01.2008. године, а специјалистички испит је положила 11.10.2012. године, у ком периоду је прекинула студије за 2 месеца, од 01.05. до 30.06.2008. године, услед мањка запослених у време годишњег одмора. Након полагања специјалистичког испита, тужена је наставила са радом код тужиоца у звању специјалисте ... до 26.04.2016. године, када јој је радни однос престао на лични захтев, јер је закључила уговор о раду са Клиничким центром у ..., због чега је тужилац решењем, којим је утврдио престанак радног односа на захтев запосленог, уједно обавезао тужену да му накнади трошкове специјализације. Имајући у виду да је тужена после специјализације радила код тужиоца краће време од времена на које се обавезала уговором о специјализацији, тужилац је поднео тужбу којом је тражио накнаду трошкова уплаћених на име трошкова специјализације и исплаћене накнаде зараде за време специјализације.

Нижестепени судови су правилно закључили да је тужилац са своје стране испунио уговорну обавезу за разлику од тужене која је самовољно отказала уговор о раду пре истека двоструко дужег периода од периода специјализације, на који начин се оглушила о своју уговорну обавезу и нанела штету здравственој установи као послодавцу. Другостепени суд је правилно закључио да је отказивањем уговора о раду од стране тужене наступила последица из члана 8. Уговора о специјализацији.

Последице повреде обавезе из уговора о специјализацији нису посебно регулисане Законом о здравственој заштити, већ је прописано да се права, обавезе и одговорности у току специјализације, регулишу уговором о специјализацији између здравствене установе и специјализанта.

Одредбом члана 184. Закона о здравственој заштити (Службени гласник РС“ број 107/05) прописано је да здравствени радник и здравствени сарадник са високом школском спремом може да се специјализује ако има завршен приправнички стаж, положен стручни испит и две године обавља здравствену делатност по положеном стручном испиту; да здравствени радник и здравствени сарадник може обављати здравствену заштиту из области коју специјализира само под надзором овлашћеног здравственог радника, односно здравственог сарадника, ментора; да здравствени радник са високом стручном спремом може после завршене специјализације да се усавршава у ужој специјалности, а да одобравање специјализације и ужих специјализација врше здравствене установе, односно приватна пракса, у складу са планом стручног усавршавања. Одлуку о одобравању специјализације и ужих специјализација доноси директор здравствене установе, а министар здравља решењем даје сагласност на ову одлуку. Правилником о специјализацијама и ужим специјализацијама здравствених радника и здравствених сарадника („Службени гласник РС“, бр. 10/13, 91/13, 113/13 и 109/14) регулисана је врста, трајање и садржина специјализација као и програми обављања специјализација. Законом о здравственој заштити прописана је обавеза здравствених радника којима је одобрена специјализација да са здравственом установом закључе уговор о правима, обавезама и одговорностима за време специјализације.

У конкретном случају, уговорне стране су слободном вољом уредиле свој уговорни однос закључењем Уговора о специјализацији број 1683 од 02.04.2007. године, те су у том смислу биле дужне да изврше преузете уговорне обавезе. Туженој је било познато да након специјализације преузима обавезу да ради код тужиоца двоструко више времена од трајања саме специјализације, што она није учинила, за разлику од тужиоца који је све обавезе из уговора благовремено испунио, ради чега тужиоцу припада право на накнаду штете сагласно одредби члана 154. став 1. ЗОО којом је прописано да ко другоме проузрокује штету, дужан је да је надокнади уколико не докаже да је штете настала без његове кривице, а према члану 158. истог закона, кривица постоји када је штетник проузроковао штету намерно или непажњом.

Међутим, усвајањем тужбеног захтева у целости, тужена би била лишена и права на зараду, што је у супротности са зајемченим правом на зараду прописаним чланом 60. став 4. Устава, јер би у том случају тужена морала да врати све примљене зараде, са плаћеним порезима и доприносима, независно од тога колико је током специјализације фактички радила, као и колико је времена провела на раду након положене специјализације.

Одредбом члана 60. став 1. и 4. Устава, зајемчено је право на рад у складу са законом и право на правичну накнаду за рад. Право на рад остварује се у складу са законом, што значи да се и садржина тога права, начин његовог остваривања уређују законом. Устав изричито гарантује право на правичну накнаду за рад и прописује да се тог права нико не може одрећи. Дакле, право на накнаду за рад је непосредно зајемчено Уставом, као једно од основних права по основу рада и оно не може бити предмет слободног располагања, нити ико може бити лишен тог права. Сагласно наведеном, а имајући у виду да је специјализант у радном односу, да му за време док траје специјализација припада зарада, да се у специјалистички стаж урачунава и део времена проведен на раду у матичној установи пре одобравања специјализације, као и да програми специјализације обухватају и непосредно пружање здравствене заштите,

запослени који не остане на раду у здравственој установи двоструко дуже од трајања специјализације, у суштини, лишава се права на зараду за све време трајања специјализације, па и за обављени рад у том периоду, што је у супротности са зајемченим правом на накнаду на рад из члана 60. став 4. Устава. Ово посебно с обзиром на то да запослени враћа све примљене зараде, са плаћеним порезима и доприносима, независно од тога колико је током специјализације фактички радио, као и колико је времена провео на раду након положене специјализације. Из наведених разлога, по становишту Уставног суда израженом у Одлуци IУо-21/2018 од 18.10.2018. године, предвиђена обавеза запосленог да врати бруто зараду са порезима и доприносима, није у складу са Уставом. Ради наведеног, вештачењем је потребно утврдити на који део би по овом основу требало умањити обавезу тужене.

У поновном поступку нижестепени судови ће имати у виду све наведено, па након што утврде који износ је тужена дужна да врати, донеће на закону засновану одлуку.

Из изложених разлога, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Божидар Вујичић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић